

Tungsind ligger i det legemlige

De mennesker derimod, hvis sjæl slet ikke kender tungsind, er de, hvis sjæl ingen *metamorfose* – forvandling – aner.

Dem har jeg her ikke med at gøre, thi jeg skriver jo kun om og til dig; og dig tror jeg at denne forklaring vil tilfredsstillende, thi du antager jo dog næppe med mange læger, at tungsind ligger i det legemlige, og hvad der er besynderligt nok, at lægerne desuagtet ikke kunne hæve det; kun ånden kan hæve det, thi det ligger i ånden, og når den finder sig selv, da forsvinde alle små sorger, de grunde, der hos nogle, efter deres mening, fremkalde tungsind, at man ikke kan finde sig ind i verden, at man kommer både for sent og for tidligt til verden, at man ikke kan finde sin plads i livet; thi den der ejer sig selv evigt, han kommer hverken for tidligt eller for sent til verden, og den som besidder sig selv i sin evige gyldighed, han finder vel sin betydning i dette liv.

Fra Enten-Eller

At være veltalende er det højeste

*Alvoren er, at tilhørerer ved sig selv,
med sig selv, til sig selv for Gud
i tavshed taler ved talens hjælp*

Mens 'travlheden' lægger et højt alvorligt eftertryk på 'spøgen' og anser 'alvoren' for ingenting; den mener, splidagtigt og letfærdigt, at det at være veltalende er det højeste, og at tilhørerens opgave er at bedømme, om taleren er det.

Lad mig derfor (at ingen mislighed lades bag ved og ingen tvesindethed uomtalt) her, hvor fordringen gøres til selvvirksomhed, kort oplyse forholdet mellem taleren og tilhørerer i forhold til den gudelige tale; lad mig, for atter at byde tvesindetheden spidsen, oplyse det ved et billede hentet fra den verdslige kunst, og lad dette ikke tvesindet forstyrre dig, eller give dig anledning til at anklage talen for usømmelighed, thi tør du være tilstede ved den verdslige kunsts forestillinger, så må du jo gudeligt have forstået dig selv deri, og altså må du jo selv have tænkt det gudelige sammen med den verdslige kunst, om du end derved netop tydeligt har erkendt forskelligheden; i andet fald er der splid og tvesindethed i dit indre, så du vil leve verdsligt til nogle tider og engang imellem betænke det gudelige.

På skuepladsen er det da således, som du jo ved, at der sidder en og hvisker; han er skjult, han er den ubetydelige, han skal og vil overses.

Men da er der en anden, han træder iøjnefaldende frem, han drager alles blik på sig, deraf har han sit navn, det er skuespilleren.

Han fremstiller et ganske bestemt menneske; hvert et ord får nu, i den bedragende kunsts skønne forstand, sandhed i ham, sandhed ved ham – og dog får han alt at vide, hvad han skal sige, af hin skjulte, der sidder og hvisker.

Ingen er så tåbelig, at han anser den hviskende for vigtigere end skuespilleren.

Glem nu kunstens spøg: Ak, i forhold til det gudelige er manges dårskab den, at de verdsligt anse taleren for en skuespiller, og tilhørerer for tilskuere, som bedømme kunstneren.

Men således er det ikke, ikke i fjerneste måde.

Nej, taleren er den hviskende, tilskuere er der ingen af, thi enhver tilhører skal skue ind efter i sig selv; skuepladsen er evigheden, og tilhøre-